

Lo dia 28 del mes prop passat la 'Càmara de Comerç Espanyola' y el Centre Català de Manila, acedint als desitjos dels iniciadors de las festas ab motiu de l' Amnistia, s'associaren á ditas festas issant la Càmara la bandera espanyola y el Centre la bandera catalana; aquesta va esser arriada á las 3 de la tarde porque ab una cortesia á la que avans hi estavam poch acostumats, se sollicitá á n° el President del Centre en nom del general Mr. Arthur per ser desconegut á dit senyor l'origen y significació de esta bandera.

Consti axó á n° els del carrer y altres catalans sui generis que s'entusiasmaban per l'Escola y altres punts de Manila explicant que las Autoritats americanas havian manat que s'arries la gloriosa bandera de las quatre barras y consti també nostre gratitud á las ditas autoritats per la forma en qu' ens va demanar á n° els bons catalans lo que dita bandera representava.

La Directiva del Centre Català de Manila nos ha pregat la publicació de la seguent papeleta de

AVIS

Centre Català de Manila

La Directiva d' aquesta Centre te l' honor de posar en coneixement de V. que ab arreglo al article 29 dels Estatuts se convoca á Junta general extraordinaria que tindrà lloc en el local del Centre (carrer de Platerias núm. 7) á las 9 del matí del dia 19 d' Agost de 1900 para tractar dels assumptos següents:

1.er De la dimissió que dels seus carrechs han fet ab caracter d'irrevocable tots los individuos d'aqueste Junta Directiva.

2.on En vista de disidencias entre tots els socis y de dificultats insuperables que aquelles han creat discutir y acordá la disolució de la Societat.

3.er Si s'acorda la disolució determinar la forma de la liquidació.

Se li recomana la puntual assistència puig poguent segons article 30 dels Estatuts pendrer acord sia el que vulga el número d'assistents á la Junta general extraordinaria aquesta se constituirà quinze minuts després de l' hora marcada en aquesta convocatoria.

Manila 5 d' Agosto de 1900.

Per acord de la Junta Directiva,

Lo Vis Secretari,

JUAN TORRA.

Hem rebut dels nostres benvolguts amichs Sres. Pons y Galmes atenta invitació per assistir á la inauguració de las milloras que ab molt bon gust han portat á cap en los salos de Bar Restaurant y Billars que d'antich posseheixen en los carrers Real y Solana de Manila, qual inauguració tindrà lloc en lo dia d'avuy á las cinc de ia tarde.

Prometem assistir á la festa y en lo número propvinent donarem á nostres llegidors una exacte ressenya de ditas milloras que segons notícies honran á nostres amichs los Sres. Pons y Galmes.

La Societat mercantil colectiva que d'antich venia girant en aquesta plassa ab la rahó social Irius y Llubes á canviat dita rahó per la de Irius y C.

• • • • • !

Catalans.—Com la tempesta
que s, acosta bramejant,
negra, com lo cor de Judas
amenasant estrellans,
Aixis estan de furiosos
nostres paysants renegats,
volent enfondrar per sempre
nostre "CENTRE CATALA."

En conversas y conciliabuls
de son intent han tractat,
ja sembla qu' es cosa feta,
ja ho tenet tot preparat.
fius lo... "Ciero de Manila"
l' altre dia ho deya clar,
Es semilla de discordias.
Aixis donchs... punto final.

Alerta donahs preparemnos;
l' enemic ha desplegat
sa bandera sos intents
fins avuy ben amagats
L' escut de las cuatro barras
en gran perill ha quedat
del que debem deslliurarlos
los que sihem catalane.

Avants que desapareixi
nostre casalot payral
debem esbrinar las causas
que á tal estróm l' han portat
y coneixer las personas,
(si tal nom se' ls pot donar)
per tenirlas ben presents
per altres temps que vindrán.

Perdonehulos oh bon Déu
que no saben lo qu' es fan.

DOCTOR MANXIULA.

Manila 14 Agost de 1900.

TIPO-LITOGRAFÍA DE CHOFRE Y COMP.

fol+4
05(914 MON) Aua.

\$ 15 la pasta de tomate; \$ 17 el tomate al natural; \$ 18 los pimientos; \$ 17 las otras clases, todos por cajas de 50 latas.

DULCES. Sin operaciones; los detallistas cuidando de dar salida á los sobrantes de Pascua.

Turrones primera \$ 64 á 65 caja de 100 latas.

Idem segunda \$ 55 á 56 idem idem.

Caramelos Alpes \$ 37 caja de 6 frascos de unos 3 kilos.

Membrillo \$ 49 caja de un quintal.

FRUTAS. Existencia regular, ofrecense.

Pasas \$ 24 caja de 48 cajitas y \$ 45 á 55 cajas de 96 medias cajitas.

Preparadas \$ 11'50 á 12 cajas de 24 medias latas; pesos 10'50 á 12 caja de 12 frascos.

Escasean las envasadas en latas de producción Mallorquina que son muy solicitadas.

GALLETAS Y GALLETTICAS. Desconocemos precio de las primeras que generalmente son para el consumo del ejército; Galleticas: Sin existencia de las de procedencia Catalana, americanas de \$ 55 á 65 según clase y marca.

GARBAZOS. Los de Fuente Saúco á \$ 5'50 á 7 @ alfarnate de 4 á 5 y sin existencias de los Momnos.

GINEBRA. Las existencias pocas y esto influye en los precios que son \$ 19 para la marca Caballo caja de 12 tarros; \$ 23 para la de AH y \$ 28 AVH, cajas, de 15 frascos. Mucho demanda.

HABICHUELAS. Solicitadas las de buena clase que no abundan y cuyos precios varian de \$ 3 á 3'25 la arroba.

HARINA. Actualmente se ofrecen de \$ 13'50 á 14'50 los 4 sacos.

JAMONES. Cotízase los de York de \$ 0'52½ á 69 según marca y á \$ 0'40 los de Australia.—Buena existencia.

LECHE CONDENSADA. Sus tenedores la ofrecen desde \$ 20 á 24 caja de 48 latas todos de procedencia Americana.

LENTEJAS. Piden por ellas \$ 3'50 arroba.

MANTECA. La americana de \$ 22 á 23 cajas de 60 libras la china \$ 18 las 16 latas.

MANTEQUILLA. La corriente á \$ 65 por 100 libras y la superior de \$ 95 á 98.

PASTAS PARA SOPA. Las existencias superan al consumo que ha quedado muy reducido; con dificultad se colocan de \$ 21 á 22 quintal.

PATATAS. Procedentes de China \$ 5'75 pico; de California \$ 5 caja de un quintal.

PIMENTON. Cotizan á \$ 24 el quintal al importado por último vapor de clase superior. Buena demanda.

QUESOS. Los últimos arribos habidos últimamente han aglomerado las existencias sufriendo alteración los precios de nuestra anterior revista que quedan hoy á \$ 17 para el de plato, cajas de 4 quesos, los de bola se mantienen aun á \$ 23 caja de 24 quesos.

SALCHICHON. De Vich sin existencias, cotizándose á \$ 37 la @ la clase Lyon.

TOCINETA. La de Vich vale de \$ 0'40 á 0'70 la libra, la de procedencia americana de \$ 0'35 á 0'40.

VERMOUTH. Para los de importación \$ 9 á 11 caja de 12 botellas los preparados en el país \$ 6 á 7 caja

VINAGRE. El peninsular bueno \$ 40 y el superior \$ 42 cuarterola de 112 litros; el americano \$ 14 á 25 barril de más ó menos igual cabida.

VINOS. El tinto desde \$ 36 á 42 y el blanco de \$ 40 á \$ 45 según marca y procedencia precios por cuarterola de 112 á 120 litros.

WHISKEY. De \$ 16 á 24 caja de 12 botellas según procedencia y crédito de marca.

VARIOS.

BUGIAS. Rigen los precios de \$ 4 37½ las de vinya, \$ 4'62½ las de carroaje y de \$ 5 á \$ 6 las de otros tamaños, por cajas de 25 paquetes.

CARBÓN. El Cardiff á \$ 24; el Australiano \$ 18 y el Japonés \$ 14 por tonelada.

NAIPES. Las especiales para el Panguingue, de \$ 170 á \$ 190 la caja de 100 docenas; según calidad las para otros usos valen \$ 170 á 175 los corrientes y \$ 190 á 230 los superiores. Regular demanda clase Panguingue.

PAPEL. El catalán, á \$ 4'00 el de 4^a, \$ 4'50 el de 3^a, \$ 5'50 el de 2^a, y \$ 75 el de 1^a. Para envolver \$ 4'50 á 7 la resma.

TAPONES. Buenas existencias; valen; por mil: \$ 4 los para limonadas, \$ 5 los de botellas de ½ de litro, y \$ 6 los para litro.

EXPORTACIÓN.

ABACA. De \$ 30 á \$ 35 pico. Mercado firme.

ANIL. á \$ 40 el quintal.

AZUCAR. La falta de arribos hace cotizar de 4'80 á 6 pesos el de Iloilo, y de \$ 3'80 á 5'75 el de Cebú por pico.

CAFE. Desde \$ 30 á 34 el pico según clase.

COPRAX. De \$ 5'50 á 6 pico según clase. — Demanda,

CAMBIOS

Sobre Madrid y Barcelona, á la vista. 54 á 55 p% premio.

„ Londres á 4m/ vista chelines 2 0-3/4 por un peso.

„ id. transferencia telegráfica 2 0-1/8 id. id.

„ Paris á la vista francos 2 57 id. id.

„ Hamburgo id. id. 2'03 id. id.

„ New-York id. 49'25 por 100 peso Mex.

„ Hong-Kong id. 1'50 p% descuento.

„ Singapore id. 0'50 id. id.

„ Yokohama id 2 p% premio.

Oro americano \$ 200 mexicanos por \$ 100 oro.

Billetes americanos \$ 200 id. id. \$ 100 billetes.

Plata americana \$ 200 id. id. \$ 100 plata.

Soberanos \$ 9'57 Ingleses id. id. \$ 5 oro.

Manila 14 Agosto 1900.

D'AQUI Y D'ALLA

Hem rebut los periodichs següents:

“La Renaixensa” “La Barretina” “L’Art del Pages”, “El Trabajo nacional” “El Mundo Científico” y “Revista del Instituto Catalán de San Isidro” de Barcelona; “La Veu del Segre” y “La Comarca” de Lleida; “Lo Gerones” de Girona y “El Diario de Manila”. A tots los donem les gràcias,

No sabem á que atribuir la falta de la visita d’altres periodichs qu’ avans rebiam. Com la majorfa dels qu’ ens faltan son periodichs *Catalanistas* ens inclinem á creure que la culpa la té l’estat de guerra que domina á Catalunya,

l'vellet, casi mendicant per las necessitats, casi propietari per lo travall, passava entre privacions y molestias.

—Y no pot encarregar á ningú aquest servei?

—Ay, senyor! Es massa cansat pera que hi hagi qui vulga fèrmel. S' ha d' anar de primer á la Delegació d' Hisenda, pèndre un número pera esperar torn; anar després de taula en taula fins que donguin un paper que vé á ser la autorisació pera pagar. En acabat s' ha d' anar al Banch á depositar los diners, y després es precis tornar á la Delegació y pendre un altre número y rodar altro vegada de taula en taula, fins que al cap d' unas quantas horas, que no son midades solsament per la necessitat del servei, sino també per la comoditat del empleat y dels senyorassos que l'visitan, pot un home donar per pagadas las sevas vuyt pessetas y per llesta la obligació.

Y l'aucell d' en Maura, voleyan per sobre l'cap del vell pàgés, me preguntava emburlants-n:

—Cóm se troba del fetje l' Sr. Villaverde? —

En una de las mevas excursions per la província, vaig arribar á un poblet quin nom no fa al cas. Lo rector, á qui havia coneugut en lo cotxe que 'm va dur als seus dominis, me va volquer fer los honors de la parroquia. M' ensenyá la Iglesia, m' ensenyá la escola parroquial y m' ensenyá l'cementiri, un d' aquells poètichs cementiris de poble que, si no fos per las tapis que l'voltan, podrían confondres ab los horts vehins, que de tal manera 's confonen en aquella dolsa serenitat de la naturalesa la mort y la vida. Quina més descansada, ni quina manera millor de fugir del soroll del mon que amagarse sota d' una terra coberta d' eterna verdor? Iterrompen aquesta vora d' algunes d' aquellas grolleras creus de fusta, flors blavas, la flor del recort; vora d' altres fustas, flors grogas, la flor del olvit; pero qué sab la llevor, amagada en lo solch tranquil, del color de las flors ab que adorna la terra?

... Y l'bon rector me feya contar las creus, que significavan altres tants hostes d' aquell camp de repòs pera que, dividint lo total d' elles entre quatre, número dels anys que te de servei lo cementiri, treyés jo l'compte de mortalitat en aquell poble saludable.

—Sí senyor. Cuatre anys fa que hi enterrém á nos tres morts, y avuy precisament s' ha rebut de Madrid á Oviedo, segons m' han dit, la autorisació pera obrir lo cementiri... Si haguessim esperat aqueixa Real ordre, qué n' hauríam fet de nostres morts? —

Y l'aucell d' en Manra, posat en lo bras d' una creu voltada de campanetas blavas, me preguntava ironich:

—Puja y baixa encare la bola de Gobernació? —

Me trobava en lo despai d' un dels més respectables financers d' Asturias. Va entrar un criat, doná al seu amo un telegrama, y aquell senyor tant correcte, que jo tenia per la flor de la urbanitat, descarregà un cop de puny sobre la taula y enjega un renech dels grossos...

—Perdónim, —me va dir asserenantse. — Crech que si no més á Espanya usém aqueixas paraulas, es perque no més á Espanya tenim necessitat d' aplicarlas en quant nos posém á tret de la Administració. Figuris que 's tracta de allagar lo ferrocarril X fins al poble H; que està tot á punt pera comensar los travalls; que després de llarga tramitació 's presentá una modificació en lo mes d' Agost en lo trasssat d' un kilòmetre, tal com la Administració 'ns lo demanava, y 'ns trobém á Desembre; y aquest telegrama, no d' un eusevol, sino d' un diputaa á Corts me diu que encare no està despatxat l' expedient. Uns quants días

més de retrás, y ja no 's podrá fer la expropiació á temps de que comensin las obras en la temporada pròxima. Y 's passará un altre any sense ferrocarril, una regió que contant ab ell, ha posat en producció part de las riquesas... Vostá 's pensa que pera aprobar lo que ells manaren fer necessitan aquells senyors tant temps? Vostá 's pensa que aixó no mereix una y mil interjeccions?

L'aucell d' en Maura, picant en los cristalls del balcó d' aquell despai, semblava que 'm digués:

—Segueix tenint mal geni D. Mariano Catalina? —

SALVADOR CANALS.

(De "La Renaixensa".)

REVISTA COMERCIAL

IMPORTACION

PRECIOS CORRIENTES.

Provisiones.

ACEITE DE OLIVA. Existencias suficientes para el consumo; operaciones de \$ 25 á \$ 26 según peso y marca caja de quintal.

ACEITUNAS. Los cuñetes corrientes de \$ 1'50 á 1'75 para la clase manzanilla. Sin operaciones y sin llegadas para las de envase.

ALMENDRAS. Valen de \$ 42 á 44 el quintal pocas existencias.

ANIS EN GRANO. Véndese de \$ 22 á 24 á igual que comino.

ANISADOS. Los precios son \$ 16 para la caja de 12 botellas de $\frac{3}{4}$ de litro \$ 20 para las de litro y \$ 21 á 21'50 para el $\frac{1}{2}$ litro caja de 24 botellas. Grandes existencias.

ARROZ. Pocas operaciones en el Valenciano que se ofrece á \$ 2'50 á 3 arroba, del Japonés no hay y el de Saigon á \$ 4'50 á 5'25 pico.

AVELLANAS. Las que quedan están en manos de los detallistas que las venden á \$ 5 arroba.

BACALAO. Los precios no han sufrido alteración continuando á \$ 25 para el de espina y \$ 26 á 26'50 sin espina por quintal.

CEBOLLAS. Las procedentes de América á \$ 5'50 caja; las de Bombay á \$ 12 pico.

CERVEZA. Siguen las importaciones en gran escala de la americana, que valen de \$ 30 á 31 por barril según marca y lotes, escasean los barriles de á 6 docenas de medias botellas que son las que se utilizan más para el consumo; la española continua en los precios de \$ 10'50 á 12 cajas de 4 docenas de medias. La negra marca 'ato á \$ 22 con $2\frac{1}{2}$ pgo descuento.

CHAMPAGNE. Regular consumo; sus precios varian según su procedencia y marca, desde \$ 16 para la caja de $2\frac{1}{2}$ botellas.

COGNAC. Los preparados en el país influyen grandemente en el consumo y precio de los exóticos que solamente lo tienen estable los de reconocida bondad y crédito; en diversidad de marcas son ofrecidas desde \$ 10 á 20 caja de 12 botellas.

CONSERVAS.

Alimenticias; Carnes \$ 40 á 45 cajas de 50 latas; Pescados de \$ 25 á 27 cajas de 50 latas.

SARDINAS. Mucha demanda y se cotizan de \$ 20 á 22 según marca por caja de 100/4 lata.

Vegetales; Renovadas las existencias colocándose á

convertir á tots los juheus del citat carrer de Mar. La sinagoga fou convertida en temple cristiá dedicat á Sant Cristófol y aquella imatje trobada objecte especial de devozió d' unas monjas canongesas primer y d' una comunitat de frares predicatoris després que allí varen establirse, y, més ostentosament encare, per part del poble valencià. En memoria d' aytal fet, la festa del Sant que 'l Martirilogi romà tenia fixada al dia 25 de Julio' comensá á celebrarse á Valencia 'l dia 10 del mateix mes. Y havent sobrevingut una epidèmia, aconsellats los valencians per aquell frare incansable predicator, comensaren á colocar imatges de Sant Cristófol á la entrada dels carrers de la ciutat en la creencia de que aquell gloriós màrtir fora per ells un bon advocat contra tot contagi.

Lo celebrar la festa del Sant en la diada del 10 de Juliol nos fou importat segurament á nosaltres desde Valencia, com lo guarnir sas capellas ab canyas verdes també, pero sens dubte que no 'ns vingué dels valencians lo colocar la imatge de Sant Cristófol á la entrada dels carrers, puig hi ha 'l testimoni de que en lo sigeix fou colocada la figura del Sant de que sem referència en la porta de la capella romànica dita d' En Marcús per lo rector de la mateixa Guillém Barthomeu. Y aquest rectorat, segons ha pogut eclarir lo diligent investigador D Antoni Aymar, un dels pochs entusiastas barcelonins que s' interessan per fer reviure aquelles memorias que 's van oblidant y que per lo intímas no han sigut ateses com se debia per los historiadors; aquest rectorat, repetim, fou comprés en lo período del 8 de Setembre del 1340 fins al any 1379 en que 's troba ja substituït aquell rector per Pere Marturdi. Y aqui debém fer constar que com en 1391 ja havia vingut á Barcelona Sant Vicenç Ferrer, puig, segons sos biògraf, fou enviat al convent de Santa Catarina un cop hagué estudiat Lògica á Lleyda en 1372, vivint, per lo tant á Barcelona, cursanthi Sagrada Escriptura flns als primers de Maig del 1375; per lo tant, es fàcil que la recomanació que va fer als seus compatriots de colocar Sant Cristófol á la entrada de las vías públiques fos degut á haverho vist ja practicat aquí, puig aquell famós dominicà fòrsosament havia vist aquella imatge de la capellà de Marcús anant y venint per aquell a via del carrer de Moncada que comensava en lo mateix santuari y era continuació del camí recte que hi havia para anar desde 'l convent de PP. Predicadors al Born, en quina plassa es fama que hi va predicar poch avans d' anàrsen lo mateix Sant Vicenç Ferrer. Y 'ns ho fa entendre així la circumstància especial de que al induhir á sos compatriots á la repetida colacació de la imatge de Sant Cristófol al comensament de las vías públiques, los hi recomana que las tals figures lo presentin com á ser lo Sant un gegant de formes ben robustas portant lo bon Jesuset á la espalda. Y es que la gent de tota la cristiandat s'ha format una idea especial de la personalitat d' aquell gran confessor de Crist, de tal manera que no l' comprén sino conforme á aquesta tradicional iconografia que es la propia y característica de Sant Cristófol desde temps anteriors al que venim referintnos.

Y per aquest motiu es que quan los barcelonins veuen cambiar la diada de la festa del Sant, al enterarse de que la tal variació es deguda á lo succehit á Valencia, posan dnbte á que aquella imatge de dos pams sia de Sant Cristófol; originantse d' això la locució tant popularizada del *no'm pintis Sant Cristófol nano*, que encare solém dir á aquellss que ns explican alguna cosa que 'ns sembla que no es prou veritat. La piadosa fé dels barcelonins de llavors se resistia á creure que una tant petita figura d' un Sant tant gran pogués haver sigut la causa d' un succès tan especial com lo que havem explicat al principi.

Son varis los autors que parlan de la costum que hi havia en la edat mitja de colocar la figura colossal de Sant Cristófol en las fatxades de las iglesias ab l' objecte de que pogués esser vista de lluny, motivada de

la opinió general que hi havia de que no podia morir repentinament ni en pecat mortal aquell qui de prop ó de lluny podia véurela. La que hi havia á la entrada de Nostra Senyora de París es la que tingue fama d' esser la mes gran de totes Era obra del sigeix xv. Tal voltá la de Valencia travallada per Tomás Comerge y que mideix sis metros y deu centímetres es la que se li acsstaiva en lo colossal. A Premià de Mar se'n venera en l' altar m-jor de la parroquia una de proporcions que deuenen acostar-se bastant á las de l' anterior. Se colocava la imatge del que antigament se l' anomenava Christople, ó Christophore en punts elevats per la creensa que 's tenia de que, havent lo Sant demanat al Senyor que ni la neu, ni la pedra, ni 'l foix poguessen fer mal en lo siti hont fos enterrat son cos, també havian d' esser presservats de tot mal aquells territoris que 'l veneressen y per hont pogués esser vista sa figura.

A Barcelona en lo portal colateral á aquell hont un angel guardava la ciutat, desde molt remota època una imatge Sant Cristófol s'hi ostentava y la petita capella del Regomir encare ho recorda.

RANON N. COMAS.

Nostre amich l' ilustrat escriptor y bon amich de Catalunya D. Salvador Canals, araba de publicar un interessantissim llibre titolat *Asturias*, en que pinta ab veritat maravillosa la vida d' aquell país. Nos ocuparem diferents vegadas d' aquesta obra. Per avuy aquí va un de sos capitols

L' AUCELL D' EN MAURA

En lo curs d' aquests articles, haurà observat lo lector més d' una ocasió en que 's nota la total ausència d' l' Estat en tot quant es funció de tutela pera no ben decididas voluntats y d' amparo pera no ben defensats interessos. Are, y pera que no 's cregua que aquest nostre famós Estat medrileny no existeix á Asturias, vaig á senyalar tres cassos en que 's va apareixer tal com tots lo coneixem y admirém.

Per cert que en los tres cassos me revelá la presencia del Estat aquell auzell de que en un de sos grans discursos últims nos parlava 'l Sr. Maura diuentnos com una vegada li preguntava burleta, desde 'ls filferros d' una linea telefònica, per lo poagre y per lo reuma d' aquellss senyorassos de Madrid, que, ab sas casacas brodadas, son tot y l' unich Estat.

Passejavam per los voltants d' Oviedo, y cridá nostra atenció un pobre vell que, rendit de fatiga, s' havia deixat caure en un munt de grava que hi havia á la vora de la carretera. Lo varem pendre per un captayre de camins, y 'ns hi varem acostar, y 'l bon hombrin nos contá la seva historia, que, despullada, per mon amich de modismes provincials, va á continuació.

L' home venia dels últims llogarets del extrém occidental de la província y no era un captayre, sino tot en senyor pagés d' aquells de qui 'l marqués de Castro Serna va dir en document memorable, que més fan ells per la terra acostantse á un arbre—no diré ab quina intenció, —que tot lo Real Consell de Agricultura, qual existencia registra ab gran pompa d' excelencias la *Guia Oficial...*

En aquell poble travallava aquell home un tros de terra que ab prou feynas llevava pera menjar ell y 'ls seus. Sobre aquest camp hi pesava una carrega any al de trenta dos rals, y com lo bon vell no tenia setze duros pera redimirsen tenia cada any de pagar la seva obligació, y pera pagarlà emprenia 'l camí fins á Oviedo en quals oficinas calfa liquidarlos. Tres dies de camí y un de rodar per Oviedo; quatre dies que

¡Ni se pren la pena de dissimular!

Aquell periodich de Manila que pretén donar patents d'espanyolisme á qui no les nescicita; aquell que pretén ser lo *dómine* en totes las questions; aquell que tingué la superba pretensió de que, bastava qu'ell ho digues, pera que totseguit s'engalanessin barcos y casas y tanqués las portas lo comers, en una senyalada diada; aquell periodich del que son director y administrador, dos subjectes que meresqueren d'un altre periodich local, lo dictat d'*un par de lillas*, que pretendueren esser atemesos com socis de número del CENTRE CATALÀ DE MANILA y que per fi ho lograren gracies á la presentació que d'ells feren sos corregionalis y amichs en Francisco Campillá y en Bruno Vilamala; aquell periodich tan original y tan oportú sempre, no ha pogut dissimular ni un sol moment, la seva gran satisfacció, y s'ubriaga d'alegria al veurer que lo CENTRE CATALÀ gracias sian dadas á las insuperables dificultats que li han creat los catalans? de la seva mena, es possible que desaparegui com entitat jurídica; y per posar mes de llen s'alegria y satisfacció, lo mateix dia qu'el Centre comensá á repartir á n'els seus socis papeletas de convocatoria á Junta general extraordinaria, papeletas que no ha rebut dit periodich, puig que son director y administrador, satisfets de la ajuda qu'han donat á l'obra de destrucció del Centre, s'han donat de baixa com socis del mateix, se publicaba en lo número 395 del dit periodich lo suelto inginyos que segueix:

DEL "CENTRE"

"La Directiva del que fué CENTRE CATALÀ DE MANILA ha participado á las pocas personas que continúan siendo socios de aquel, que, con arreglo al artículo 29 de los Estatutos se convoca á Junta general extraordinaria que tendrá lugar en el local de la Sociedad, calle de Platerías núm. 9, á las 9 de la mañana del dia 19 próximo para tratar de los siguientes asuntos.

"1.º De la dimisión irrevocable que presentan todos los individuos de la actual Junta Directiva.

"2.º De la disolución de una Sociedad que solo es semilla de discordias.

"3.º De la forma de la liquidación en su caso.

"Como, según el artículo 30 de los Estatutos, se tomará acuerdo cualquiera que sea el número de socios que asista, la sesión se considerará abierta á las nueve y cuarto de la mañana."

En la nostra Secció "D'Aquí y d'allà" trobaran nos tres llegidors la papeleta de convocatoria qu'ha passat la Directiva del Centre á sos consocis; comparintla ab lo suelto del Noticiero y jutjin de la bona fe y cortesía del dit periodich ab una societat d'espanyols de la que n'ha fet moltes alabanzas quan hi ha anat á divertirshi y de la que n'han format part després son director y administrador, si be que no mes que tres mesos, lo temps que van creurer nescesarí per ajudar á la destrucció de la mateixa.

Per nostra part direm que, deixant á part l'oportunitat de las parolas d'el "suelto"—del que fué Centre Català fixantnos en las altres — á las pocas personas que continúan siendo socios de aquel—podem replicar al "Noticiero" porque s'enteri tothom que, segons consta en la MEMORIA escrita per lo seu amich y col-laborador señor Campillá, llegida en la Junta general ordinaria del Centre celebrada lo dia 1.er de Juliol prop-passat, en el intervalo de la direcció del Centre per la Junta directiva interina, es á dir desde el 1.er d'Abril fins al 30 de Juny en que aquella va cessar, se donaren de

baixa 86 socios, quedantne solsameut 96. Cert es que desde el primer de Juliol, hi ha hagut algunes altres baixas d'amichs del Noticiero, es á dir de catalans de la seva mena, pro hi deu haber hagut algunes altas, quan en primer del corrent s'han estes 105 recibos de quotas.

Del—semillero de discordias...—no volem parlarne per ara; en lo número prop-vinent qu'estarà ja resolta la sort del Centre evidenciarem moltsas cosas que ara per prudència callem.

Aquestas questions de Societats no son com las de CHANTAGE que per patrioterisme s'hi ha de tirar terra á sobre; en aquellas questions s'ha de parlar clà y català, y axis ho farem,

Qu' el Centre deixarà de ser el 19 del corrent, quasi no en tenim cap dupte, mes el publich sensat en general, y 'ls bons catalans en particular jutjaran qui n'ha tingut la culpa, y, si "El Noticiero de Manila" sap dissimular l'alegria que li causa que per fi se realisi lo que nosaltres anunciamos ja en el nostre article d'en trada del número 6 correspondent al dia 15 de Maig prop-passat.

SANT CRISTÓFOL NANO

A principis del mes de Juliol del any 1391 contan alguns istoriadors, y entre ells lo P. M. Fra Francisco Vidal y Micó, de la ordre de Predicadors, que en la ciutat de Valencia succehi lo cas següent: Estant los juheus, que tenian son Call en lo carrer del Mar, en la sinagoga, varen sentir una veu clara que per tres vegadas los hi deya: *juheus eixiu de ma casa*, lo qual, si be va estranyarlos, no per això varen ferne cas, perque ni sabían d'ahont venia aquella amonestació, ni qui era l'que la feya. Pero al dia 9 va sortirlos hi Sant Cristófol y ab cara enfadada va dirlos que era ell qui havia deixat sentir sa veu, que en aquell edifici tenia sa estada y que, per lo tant, los volia fora si acas no's convertian á la Fé de Cristo. Mes va dirlos, que si no l'creyan los vindria un càstich que faria que se'n penedissen. Y com no estesssen disposats á fer cas de lo que se 'ls anuiciava, aquell mateix dia varen trobar la penitencia corresponent á son pecat de no volguer escoltar.

Era prop de mitjdia, quan una munió de quixalla armada de creus fetas ab canyas verdas y de quin travesser penjavan una tiras blanca á manera d'estandarts, se'n entrá á la Juheria cridant als que hi habitavan que 's fessi cristians. Los juheus varen tenir por de que darrera d'aquells xicots vinguessen los homes y varen tancar lo Call. Algun gran que ab los petits havia quedat tancat, se posà á cridar fins que l'sentíren los de fora 'ls portals, dihent que 'ls juheus matavan á aquellas criatures. Ja va havernhi prou. Lo poble cristiá va amotinarse y al fer obrir l'Infant En Martí las portas per veure lo que hi havia de cert en lo que 's deya, se ficà dins la juheria matant á més de 300 de sos habitants y saquejant las casas. Diu que passat lo rebombori alguns juheus anaren á explicar al Arquebisbe de Valencia lo succehit, per lo que l'endemá va organizar una professió á la sinagoga y havent e inspeccionat lo lloch per ahont s'habían sentit dir aquelles parolas: *Juheus eixiu de ma casa* varen fer e excavacions y enfondriments de parets donant per resultat la troballa d'una imatge de Sant Cristófol, la qual no tenia mes que dos pams d'alsada.

Diuhen los istoriadors de la vida de Sant Vicents Ferrer, especialment lo ja citat al principi, que aquell Apóstol del Apocalipsis no fou estrany á aquell fet en lo que 's relaciona á sus consecuencias, puig va

criticant la malifeta, pero no ni havia cap que fos bo per alsar lo barret y llensarlo una hora lluny á fi de que's vejés la pedra. Al contrari, que si mentres s'estava exclamant ne passava un altre, parava en sech d'enrahonar porque no's descubris la trampa, y al veurer que també hi topava, l'haurian vist riure com si'l mal se li hagués aliviat.

¡Que ho arregli qui vulgu! —toihom pensava— no hi haig pas de passar tantas vegadas per aquest carrer! Sense preveure que alló mateix ó una cosa per l'estil, podrian ferli en tots los altres, porque de criatures per tot arren n'hi ha, y d'hom's que deixin barrets per fer aquestas bromas n'hi ha un á cada casa.

Tothom ho veia que no hi estava be un barret de copa vell ab una pedra dintre; pero ningú volia pêndres la molestia de tréurel. Aixó que ho fes qui volgués, perquè, qui mes qui menos, tots tenian los minuts justos y necessitaven lo temps per cosas mes positivas y de mes profit. Per aixó tots topavan, per aixó tots topem encare, sino ab un barret de copa, ab cosas mes duras encare»

Ara que 'ls bons entenedors s'en prenguin lo que ls hi sembli y que ho apliquin ab conciencia.

La Bandera Catalana y el Pendón de Castilla

Desde que Vifredo va obtindre de Carlo Magno l. investidura de comte independent, pot dirse arrenca la fundació de la patria Catalana tennit per senyera las sempre glorioas quatre barras de sang qu'aquell Emperador va donar per divisa á n^o el comte de Barcelona en premi de que aquest havia detingut l'invasió dels alarbs mes enllà dels Pirineus.

Lo comte de Barcelona ja per enllassos matrimonials ja per conquestas al alarbs y jí per declaració de vasallatje de los demés senyors de Catalunya arribá á esser lo soberà de tota la terra catalana y fortà ja per terra Catalunya, se dedicaren los comtes de Barcelona al engrandiment de la marina que devia fer coneixer la bandera de las quatre barras per tot lo mar allavors conegut.

Ja en 1114 en Raymond Berenguer III tingue la honra de que l'armada de Pisa juntada ab la Catalana en San Felin de Guixols lo nomenes capdill en la empresa contra las Balears, prova de l'alta consideració que en las allavoras molt poderosas repùblicas italiànas mòreixia Catalunya. La expedició composta de mes de cinc cents baixells, atacant y apoderante de Ibissa y passant despres á Mallorca, la feu rendir despres d'un empenyat asetje; guanyant gloria per son valor, lo comte y los catalans cobejats per las quatre barras.

En 1147 lo Papà Eugeni III recomana una expedició á Almeria Catalunya que ja te dominats los alarbs que dintre casa tenia y que pot ja dedicarse al ausili de sos vehins arma una poderosa esquadra que Raymond Berenguer IV confia al mando d'en Dalmau de Pinos y que ab la auxili de la armada de Génova conquista Almeria; inaugurant axis las empresas, sots las quatre barras, que ajudan á Castella á recobrar trozos de son territori.

Unida ja, no uniformada, Catalunya ab Aragó, puig cada estat per mes que tingues un mateix sobirà, tenia las seves propias lleys; diferentes unes d'altres, que el Monarce respectaba, la senyera de las quatre barras dominá las Balears y unida á la corona del Rey en

Jaume la perla de Mallorca, principal guarida dels pirates que tant de mal feyen á la costa Catalana, la bandera de las quatre barras pogué esser pasejada sens perill per tot lo mar y fer expedicions á Grecia, Tunes y al Marroch y tinguent l'honra de que alguna de las repùblicas italiànas se declaren fendaria de Barcelona per ser aquesta Ciutat á lashoras lo centre y l'empori de tot lo comers d'Orient.

L'alt en Jaume feu encare mes gran lo renom de sus empresas ab la conquesta de Valencia, que se rendí á las quatre barras en Septembre de 1238.

No decau la gloria de la bandera catalana-aragonesa ab la mort del Conquistador puig son fill en Pere III la passeja triunfant pel mediterrani; fent tributari perpetuo d'Aragó á Tunis, estableix dos consulats á Tunis y á Bugia y obrant ab la prudència y astucia que distingeix á aquells catalans, disposta y obté la conquesta per la seva Corona, de Sicilia que tiranejava en Carles d'Anjou.

Res hi fá que lo Sant Pace enemich declarat d'en Pere III lo desposeheixi de son regne y lo dongui á en Carles de Valois y que aquest ab cabals de la Esglesia armí molts fòrsas, de mar y terra y invadeixi los estats del Rey en Pere; aquest fiat y sempre d'accord ab los seus catalans, derrotá als francesos essent desde aquell moment la Nació Catalana, y la bandera de las quatre barras la mes considerada de las potencias navals, mirada ab resel per Génova y Venecia; ab inquietut cantelosa per Pisa, ab odi per França, ab feresa per Argel y Marroch; ab la mirada del vensut per Nàpols, y ab respectu y enveja per Castella, y dominant Catalunya desde llavors tot lo Mediterrani.

Tots los monarcas catalans seguiren l'exemple de sos proj-nitors en Jaume el Conquistador y en Pere el Gran, tots ells enaltiren la gloriosa ensanya de las quatre barras, tots ells estaban orgullosos de la parla catalana; havia de esser Castella, l'envejosa de sempre, Castella, que venint á imperar á Aragó y Catalunya per virtut del malehit conveni de Casp, debia interrompre l'armonia de sempre entre governant y governats, y ab aquesta desunió lo comensament de la decadència del imperi de la bandera Catalana.

Ferran II d'Aragó, s'uni ab matrimoni ab Isabel I de Castella y ab la condició imposta per aquesta y acceptada per aquell, de qu'el seu marit havia de residir sempre á Castella y de que no se pogues separar d'ella sense lo seu expres consentiment, acabó de forjar las cadenes que desde lo Parlament de Casp habian aferrat á Catalunya. Ja la bandera catalana no fou la senyera que implantà Colón al d'scubrir l'America per mes que los diners pera pagar l'expedició sortiren de la allavor encare ric confederació Catalano-Aragonesa.

La política previsora catalano-aragonesa es l'ampla fonament del regnat de Ferran lo Catalich y del imperi de Carles de Gant l'Emperador. Fins allavoras Castella no havia intervingut pera res fora d'Espanya. La influència á Europa l'aporta lo "bell català" ó lo "catalanote" com deyan á Ferran V, lluhi en lo mes alt adoptada per l'Emperador flamenc y 's pricipità de desastre en desastre en mans dels castellans desde Felip II fins ara. Las etapas de la política catalana son la confederació del comtat de Barcelona ab los del sur de França y ab lo regne d'Aragó, las conquestas y fundació de regnes confederats á Valencia y á Mallorca á Sicilia y Nàpols, la dominació de Còrcega y Sardenya, los tributs y 'ls establisments imposats á la costa mòra d'Africa, l'expedició de Catalans á Orien y ocupació dels ducats d'Atenas y Neopatria la prtecció al descubriment de Colon pagada per Aragó y la preparació del imperi. Las etapas de la política castellana espanyola son: la perduda del Imperi d'Alemany y d'Holanda; de Bèlgica, Flandes, Portugal y del Roselló; de Nàpols, Sicilia, Còrcega, Sardenya, lo Milanesat y el Franch Comtat, de la America Central y del Sur y de las Antillas y Filipinis.

Compari qui vulgui y veiji si la SENYERA DE LAS QUATRE BARRAS no pot isasse ab mes orgull que el pendón morado de Castilla.

pasaban la vida bregando por enderezar la varia suerte de los negocios de lucro; y había entre los socios muchos que, no gustando del juego aunque lícito, ni de otras recreaciones toleradas en el establecimiento, formaban una camarilla *sui generis*, especie de senado moderador de la ebullición que reinaba constantemente en gabinetes y pasillos; el cual senado, *auctoritate propria*, se instalaba siempre en el Salón principal. Componíanle los hombres más *serios* de la banca, del foro y de la propiedad urbana; y con decir que eran *muy serios*, dicho queda conforme al rigorismo de la moderna *bourgeoisie*, hasta que punto era entre ellos poco menos que pecado mortal la risa franca y desenvueelta. Pero no así la sonrisa, que la conocían y usaban, aunque sobriamente, en todos sus caracteres y expresiones. Porque es de advertir también que aquéllos señores no aceptaban más que el *justo medio* en todas las cosas.

Con esto creo excusado decir que en política eran todos «hombres desapasionados, de orden y de progreso racional», implacables enemigos de toda afirmación absoluta, ó según su lenguaje, «de toda exageración». De esto se desprende, á su vez, que esa misma política sólo la aceptaban como un motivo más de conversación en sus expansiones amistosas. Y para que la tarea les fuera aún más fácil, tomaban por base de sus disertaciones los ingeniosos conceptos de cierto periódico, al cual habían subordinado ciegamente su criterio. El tal periódico no asentaba jamás un principio sin un *pero*; no mostraba un color que no pudiera confundirse con otro á la más leve interposición de una frase artificiosa, que nunca faltaba á la mano.... Era su estilo ampuloso, sonoro, claro en la apariencia, turbio en el fondo, meloso siempre y seductor por estudio; y saltaban á la vista, en el momento de fijarla en sus columnas, las palabras *orden*, *progreso*, *paz*, *religión* y *patria*.... era, en substancia, la representación escrita del espíritu yerto de la época en que se daba á luz; pero hasta el punto de dudarse si procedía de tal padre, ó al contrario, si era él quien había formado ese espíritu; quien alimentaba y nutría el alma de esa nueva raza, verdadera plaga del siglo que corre; raza sin convicciones, sin fe, sin entusiasmo; que llama *orden* á todo cuanto le garantiza una tranquila digestión, y *progreso* á cuanto redunda en aumento de su caudal; que entiende por *patria* su hogar doméstico, y por *sociedad*, un conjunto de ciudadanos *matriculados* para vender y comprar, tranquilamente, fardos de algodón, harinas de Castilla ó papel del Estado; raza que transige con todo, menos con que se suba un cuarto la libra de *pan*.

Y per si els bons entenedors no'ns haguesen entés pron bé tornarém á pescar y los hi ofe-

rierém aquesta segona mostra, copiada pocas variants de nostre company la R.

— Joan.

— Quic volt?

— De quin pá faré las sopas, del teu ó del meu?

— Féslas del teu, que d'aquí dalt no se sent res.—

Y naturalment qua no se sent rés. Figúrinse que en Joan s'está al terrat y l'altre l'cridava pel cel-obert desde la botiga. ¿Com l'havia de sentir? Y ademés que las sopas ab pá dels altres tothom las troba més gustosas. Ab aixó si que lo mateix que en Joan haurían contestat en Pere, en Jaume, en Tomás y tot fill de mare, porque corre un amor al próxim... que esparvera.

Fá molt anys que 'ls catalans de Manila, los uns vevím al terrat y 'ls altres s'están á la botiga. Per aixó es que may nos enteném, ni may sabém de quin pá s'han de fer las sopas, no tant sols per la distancia que'ns separa, sinó perqué, ademés, uns y altres quan nos convé fem lo sort, y la veritat es que las teníam molt sovint aquestas conveniencias.

Tot alló del altruisme són cuentos vells y música celestial; cada hú tira pel seu cantó sense preocuparse poch ni molt del vehí. Mentre al Centre hi va haveri espectacle de franch, no ni havia pochs ni gayres que'n volian esser; quan vá arribar l' hora de las dificultats molts vären fer el distret y sols si quedaren los de sempre.

¡Que n' han arribat á fer de mal las matemàticas! Qui més qui menos tots sabém de contar. Qui no ha estudiad Geometría y Trigonometría ó Aritmética y Algebra, li han ensenyat Càcul Mercantil, y, sinó, quan menos sab que dos y dos fan quatre que es tot lo que's necessita avuy per tenir política.

Tothom ho sab que l' trevallar pels altres no dona mes que satisfacció de conciencia, y com que també saben (sobre tot cert corredor) que aquest paper á la Plassa de Manila no's cotisa, per aixó es que'n trobaren ben pochs que'n tingan,

Y ja fa uns quants anys que las cosas van d'aquesta manera, porque quan nosaltres eram criatures, també ho feyan aixís mateix los homes d'allavoras. Prou que ho sabiam y 'ns hi divertiam forsa. Posavam una pedra al mitx del carrer, tapada ab un barret de copa vell, que sempre se'n trobavan d'escadussers pera fer aquesta mena de broma, y ja estava armat lo joch. Ab aixó sol nos hi divertiam tota una tarde, porque era tret segur; de cada deu personas (grans y xichs) que passavan, los vuyt li havian de pegar una puntada de peu, mes forta ó mes fluixa, que aixó vá á génits, pero tots li pegavan.

La immensa majoria rondinavan bona estona

ANUNCIS

Preus convencionals.

Cada Número 10 Cts.

SEMPRE SEMPRE AVANT AVANT

REDACIÓ

ADMINISTRACIÓ

Escoita, 33

Casa Chofré y Comp.

AHONT DEU DIRIGIRSE

tota la Correspondència.

ANY II

MANILA, 15 AGOSTO 1900.

NÚM. 9.

NOSTRE PROGRAMA

May lo catalanisme ha tr^vallat á l' ombrá pera arribar á la realisacio dels seus ideals. Defensor dels principis honrats que sustenta, ben clars y á la llum del sol los va exposar á la Reyna Regent d' Espanya en sa vinguda á Barcelona y ben clars y concretament los va donar al país en la Asamblea de Manresa de 1892.

Como allàvors diguérem, enteném avuy que han de quedar á càrrec del poder central del Estat espanyol las relacions internacionals, l' exèrcit de mar y terra, las relacions econòmicas d' Espanya ab los demés païssos, la construcció d' obres públiques de caràcter general, la resolució de totes las cuestions y conflictes inter-regionals y la formació del pressupost anyal de gastos, al que deurán contribuir las regions á proporcio de sa riquesa; tot ab la organisió corresponent y adequada.

Pero enteném que correspón al Poder regional lo régime intern de Catalunya, y que ha de constituirse aquesta mantenint lo temperament expansiu de sa legislació y segons sas necessitats y son modo de ser.

En consecuència, volém la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que á Catalunya desempenyen càrrechs públics; volém Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sino tot quant se refereixi á la organisió interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutjes y magistrats, y que dintre de Catalunya 's fallin en últims instants 'ls plets y causas; volém ser àrbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions é impostos, y volém, en fi, la facultat de p^rer contribuir á la formació del exèrcit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forosa presti servey tantsols dintre de Catalunya.

Aquest es nostre catalanisme dintre d' Espanya; aquest es lo nostre regionalisme dins de Catalunya. Aixó es lo que volém; per aixó aném; á n' aixó arribarérem á no trigar gayre.

(Del Manifest de la "Unió Catalanista" del dia 16 de Mars de 1897.)

ALS BONS ENTENEDORS

Tenim de regoneixer y ab franquesa catalana ho confesem en públich qu' ens hém equivocat; havem treballat desde l' comensament fins ara per la aclimatació del Centre Català de Manila. Per la consolidació del mateix havém posat á contribució las nostras forses de tota mena, y sols havém recullit com á premi, disgustos, desenganyos y menyspreus. ¡Que hi faréml! D'altres n'hi ha que han sofert molt y molt més per las causes que defensavan y aixó ens alena pera que nostras pocas forses no decaiguin gens ni mica.

Que la colònia catalana fos mirada ab enveja per tot Manila, que 'ls pochs ó molts fills de la terra que per aquest pais vihuen y treballan anesen sempre en tot y ab tot units, ajudantse, protegintse, auxiliantse mutuament en tot los actes de la vida en que fos mènester, que constituisen aquí *algo* que 'ls recordés la seva terra, la llar sagrada, la família, las cançons ab que sas mares els bresaren, los jochs de sa infantesa, la llengua ab que pronunciaren per primera vegada el nom de «Mare» y en

la que aquesta els ensenyá, primer que ningú á dirigirse á Deu, la parla ab que ja mes en devant sentiren pronunciadas las promeses d' amor de dona catalana, los sentiments, las aficions, *algo* en fi que 'ls recordés la Patria; jaixó no ha pogut ser!

—Qui 'n te la culpa?

No farém, ni repetirém aquí lo que passa ab els noys que van á estudi, que quan fan alguna entramaliadura y l' mestre 'ls hi pregunta —¿Quién ha sido?—tots dehuen lo matcix:

—Un servidor no ha sido.

Aquesta vegada, y al objecte de que l' mestre (ó sia el públich) puga orientar-se pera saber qui ó quins son los que han fet l' entramaliadura, farém de Bernat pescayre y á la punta del bech oferirém la mostra de lo que havém pescat pera que pugui jutjar y aplicar son fallo.

Lo primer peix que ha sortit á flor d' aigua y al que l' havem clavat lo bech, es lo capitol VIII de la novela del genial escriptor montanyés D. Joseph M.ª de Pereda "Los hombres políticos" y qual capitol comensa aixis:

«Había en aquella ciudad, como hay en casi todas, un centro ó círculo ó *casino* para esparcimiento del espíritu de ciertas personas, que